

Мрки медвед је полигамна врста, а ефективна репродукција почиње са навршене четири године старости. Сезона парења траје од средине маја до почетка јула. Женка се пари са више мужјака, тако да младунци у оклоу могу да потичу од различитих очева. Женка се коти у периоду од јануара до марта, и на свет доноси једно или два, ређе три а изузетно и четири младунца, просечне тежине око 0,5 kg. Младунци се обично осамостаљују када достигну старост између 1,4 и 2,4 године. Мрком медведа одликује релативно дуг живот (од 20 до 30 година).

РАЗНОЖАВАЊЕ

Карактеристично станиште медведа и осмајрачница на хранилишту

Социјална и просторна организација популација мрком медведа су још увек релативна непознаница. Женке и мужјаци, изјављују током сезоне парења, живе одвојено. Притом, женке показују израженију везаност за одређену територију на којој борава са младунцима. Младе женке се често задржавају на територији својих мајки. Старији, доминантни мужјаци се углавном задржавају на „својој“ територији, коју повремено обележавају гребачем коре на стаблима. Међутим, и старији и мађи мужјаци имају знајне дисперзивне способности те се крећу по врло широком простору, далеко ван својих матичних станишта.

СОЦИЈАЛНА ОРГАНИЗАЦИЈА

ЈП „СРБИЈАШУМЕ“
Радна јединица
„Парк природе Голија“
Шумско газдинство
„Голија“ Ивањица
телефон: 032-663-321

Шумско газдинство
„Шумарство“ Рашка
телефон: 036/736-252

Шумско газдинство
„Столови“ Краљево
телефон: 036/392-963

МРКИ МЕДВЕД ЈЕ
СТРОГО ЗАШТИЋЕНА
ДИВЉА ВРСТА У СРБИЈИ!

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
МИНИСТАРСТВО
ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ
СРЕДИНЕ

Пројекат „Мониторинг мрком медведа у
Парку природе Голија“ суфинансирало
Министарство заштите животне средине.

издавач ЈП „Србијашуме“, Завод за заштиту природе Србије
◆ текс Влдан Бједов ◆ фотографије Д. Белчевић, Д. Ђоровић, Ђ. Миљевић,
Д. Боснић, В. Бједов ◆ дизајн Снежана Королија ◆ Београд 2017. година

Настају прежно веће комплексе мешовитих лишћарско-четинарских и четинарских шума затвореног склопа и преовлађујућом влажном земљаном подлогом, као и мешовите шуме на каменитој подлози, у клисурама и кањонима.

се у оквиру природног ареала мрком медведа у Србији.

Поручје Парка природе „Голија“, као и шире околне подручје, налази источној и источној Србији, са малом еклавом на Старој планини, између Дунава и Црног Тимока (не хомогено насељено) у северозападу и у централним деловима Србије, као и планинско подручје Данањих ареал врсте обухвата планинска подручја на западу, југо-

РАСПРОСТРАЊЕЊЕ У СРБИЈИ

Мрки медвед (*Ursus arctos*) је најкрупнији припадник реда звери (Carnivora) код нас.

СИСТЕМАТСКИ ПОВОЈАЈ

МРКИ МЕДВЕД НА ГОЛИЈИ

ИСХРАНА

У погледу исхране, мрки медвед је сваштојед, на шта указује грађа његових зуба и система за варење. Храна је углавном биљног порекла. Чине је плодови шумског воћа и корење различитих врста биљака. Животињску компоненту чине ларве инсеката, ситне животиње, лешине, али и крупније дивље и домаће животиње које успе да улови. Такође, на медвеђем „јеловнику“, мед је свакако врло пожељна намирница. Обим и врста хране зависе од доступности у различитим периодима године. Тако у исхрани медведа у пролеће, након зимског периода, преовладава протеинска храна (млада трава, корење, младунци дивљих и домаћих животиња), док се у касно лето и јесен медвед појачано храни, и тада конзумира шумске плодове, жир, воће, мед, као и месо, када је год у прилици.

ШТЕТЕ

Последњих година, са порастом бројности популације медведа у Србији и евидентираним ширењем ареала, све већи проблем постаје повећан обим штета на имовини локалног становништва. Пораст обима штета се последњих година константно бележи у деловима ареала као што је подручје планине Таре, затим Златара, Златибора, Мокре горе код Тутина, у Полимљу, а такође и на ширем подручју Голије.

ТРАГОВИ

Изузев директних опажања, присуство мрког медведа на одређеном простору се може регистровати и на основу тзв. „индиректних показатеља присуства“. У овом случају, најчешће се ради о измету и траговима које животиње остављају у снегу, блату или другој меканој подлози.

Највећи обим штета се дешава у ситуацији када подбаци урод шумског воћа и плодова, те медведи у „критичним“ деловима године немају довољно природне хране. То се обично дешава у пролеће и јесен. Тада медведи у потрази за храном прилазе ближе људским насељима, нападајући пчелињаке, воћњаке, усеве и домаћу стоку.

Нападима медведа на подручју Голије су најчешће и изложени пчелињаци, затим стока (овце и говеда) и воћњаци (засади шљиве).

СУСРЕТИ СА ЧОВЕКОМ

Иако сусрети медведа и човека на одређеном простору могу бити чести, изузетно су ретки и директни конфликти (уназад доста година није забележен случај напада медведа на човека). У принципу, медвед избегава било какав сусрет са човеком, и захваљујући својим чулима, пре свега чулу мириса, осети човека на знатној удаљености и клони се сусрета са њим.

Највећу опасност представљају женке са младима. Младунчад медведа су врло радознала и често одлутају од мајке. Ако притом наиђу на човека, женка то може да схвати као њихово угрожавање и тада покушава да их одбрани. И у таквим случајевима она обично демонстрира само претеће понашање, док ће максимално избегавати директан напад.

Приликом случајног сусрета са човеком, медвед такође може испољити агресивно понашање изазвано страхом и осећајем угрожености. Непријатни сусрети се могу десити при наиласку на медвеђу јазбину или место храњења.

Најризичније категорије становништва за сусрет са медведом су радници у шумарству, берачи гљива и шумских плодова, затим излетници и локално становништво које се креће кроз подручје у коме медведи обитавају.

МЕРЕ ПРЕВЕНЦИЈЕ И ЗАШТИТЕ

Додатна прихрана медведа је један од начина превенције штета које настају на човековој имовини. Спроводи се на за то одређеним локацијама, на територији медвеђих станишта и/или на утврђеним коридорима кретања. Оваква места се обично означавају као „хранилишта“ и на њих се периодично износи одређена количина хране (углавном биљне – кукуруз, оvas, воће...).

Мере заштите имовине (пчелињана, стоке, воћњака...) обухватају постављање јачих ограда (вишеструких електричних нпр.), примену разних аудио-визуелних плашилаца, увођење паса чувара и сл.

Препорука је да се кроз станиште медведа и одрасли и деца крећу у групама и на неки начин „праве буку“, било да гласно разговарају, смеју се, пљешћу рукама или користе повремено звучна средства (обичне пиштаљке нпр.), те да на тај начин „обавесте“ медведе о свом присуству.

Прављење система организационих хранилишта за медведе на његовим стаништима би, по свему судећи, био један од ефикаснијих начина смањења штета на имовини.

